

tsentral'nykh ta mistsevykh orhanakh vykonavchoyi vlady: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 travnya 2011 r. №583 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/583-2011-%D0%BF>

7. Analytychna dovidka za rezul'tatamy provedenoho monitorynhu informatsiynoho napovnennya ofitsiynykh veb-saytiv orhaniv vykonavchoyi vlady u druhomu pivrichchi 2014 roku [Elektronnyy resurs] / Derzhavnyy komitet telebachennya ta radiomovlennya. – Rezhym dostupu: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=117272&cat_id=112507

8. Monitorynh vidkrytosti orhaniv mistsevoyi vlady v chastyni nadannya publichnoyi informatsiyi na zapyty (vidpovidno do vymoh Zakonu Ukrainy "Pro dostup do publichnoyi informatsiyi") [Elektronnyy resurs] / Tsentr politychnykh studiy ta analytyky. – Rezhym dostupu: <http://cpsa.org.ua/novyny/orhany-vlady-staly-zakrytishymy-protyahom-mynuloho-roku-rezultaty-doslidzhennya/http://cpsa.org.ua/novyny/orhany-vlady-staly-zakrytishymy-protyahom-mynuloho-roku-rezultaty-doslidzhennya/>

9. Vynnykov O. Yu. Zakonodavchi standarty informatsiynoyi vidkrytosti derzhavnykh orhaniv v Ukraini [Elektronnyy resurs] / O. Yu. Vynnykov. – Rezhym dostupu: <http://www.ucipr.org.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=4543&mode=thread&order=0&thold=0>

10. Serdyuk V. Evolyutsiya funktsiy derzhavy v protseisi rozvytku suspil'stva / V. Serdyuk // Yuryd. Ukraina. – №12. – S. 21–27.

Shoturma N. V., graduate student of department of Political Science of The Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk), shoturma@bigmir.net, media@pu.if.ua.

Providing access to public information in the local authorities

The article examines the activities of local authorities in providing access to public information in the implementation of state information policy. The practices of local authorities to implement the Law of Ukraine "On Access to Public Information" studied and highlighted the issues that emerge during implementation.

Keywords: public information, access to public information, local authorities, state information policy.

Шотурма Н. В., аспирантка кафедри політології, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), shoturma@bigmir.net, media@pu.if.ua.

Обеспечение доступа к публичной информации в местных органах исполнительной власти

Рассмотрена деятельность местных органов исполнительной власти в обеспечении доступа к публичной информации в реализации государственной информационной политики. Осуществлено изучение практики деятельности местных органов исполнительной власти по выполнению Закона Украины "О доступе к публичной информации" и освещению проблемных вопросов, которые возникли в процессе осуществления.

Ключевые слова: публичная информация, доступ граждан к публичной информации, местные органы исполнительной власти, государственная информационная политика.

* * *

УДК 316.351+323.1(477.61/62)(045)

Красносілецький Д. П.
кандидат історичних наук,
доцент кафедри суспільних дисциплін,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
(Україна, Хмельницький), GOLDEN_24@ukr.net

ФЕНОМЕН УКРАЇНІЗАЦІЇ МІЖКАНЦІВ ДОНБАСУ ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Висвітлено питання генези, сучасного стану та перспектив проведення українізації між мешканцями Донбасу. Цей регіон є домінуючою політичною й економічною життя всієї Української держави. Подвійна ідентифікація у ньому громадян не можлива, оскільки російська має прояви боротьби за гегемонію. Українізація мешканців Донбасу здатна протистояти русифікації і вплинути на згорання цих процесів. Для цього державна влада має взяти низку заходів, що сприяють національним інтересам України. Громадяни України мають відчутти самоповагу до себе і держави. Все це лежить в основі елементів дослідження. Наукова стаття побудована з використанням методів моделювання, індукції і дедукції, конфліктно-дискусивного аналізу, витоки якого знаходяться в діалектичному методі.

Констатовано, що українізація відчутно впливає на процеси консолідації у нашому суспільстві, а також слугує інструментарієм до формування умов національної інформаційної безпеки, що вкрай є необхідним для об'єктивного розвитку нашої держави. Прагнення мешканців Донбасу долучитися до українізації здатне сприяти її стрімкому розвитку в інших регіонах України.

Ключові слова: українізація, мовне питання, українська мова, культура, ідентичність, Донбас, Україна.

Питання українізації, яке тісно пов'язане з мовною політикою та українською культурою в реаліях багатонаціональної України, вже доволі довгий час бентежить суспільну думку і є предметом політичних роздорів і спекуляцій. Особливо це стосується Донбасу. В контексті інформаційної російсько-української війни, політика українізації потребує наукового осмислення. В таких умовах, науковці та певні громадсько-політичні діячі змушені міркувати над вирішенням цієї наболілої і заполітизованої проблеми.

Чимало вітчизняних дослідників досліджували питання мови і культури як чинник національної ідентичності соціально-політичної складової Української республіки. З-поміж них І. Кононов, І. Кресіна, Н. Пашина, С. Кисельов, А. Сальникова, Л. Нагорна, П. Толочко, М. Розумний, С. Грабовський, Г. Півторак, Н. Паніна, В. Шишкін, В. Пасічник, С. Савойська, Л. Літценберг, О. Саєнко, А. Кургузов, О. Стегній, М. Ларченко, О. Вишняк. Але проблема українізації висвітлена фрагментарно, потребує подальших досліджень.

Мета статті полягає в дослідженні проблеми українізації щодо мешканців Донбасу та пошуку консенсусних рішень на шляху до її вирішення в умовах потенційних тенденцій сепаратизму.

Особливе місце у розв'язанні ймовірних проблем етнічно-культурної різноманітності українського суспільства займає Донбас, який навздогін за Кримом, охоплюють дискримінаційні процеси, що унеможлиблює опановування української мови, ознайомлення з українською культурою, історією, традиціями і жити в духовному просторі, якщо є таке бажання. Цьому завдячує не тільки одвічне прагнення Росії володіти українськими землями, але й знищити елемент європеїзації українців [10, с. 31].

У серпні 2014 р. у Києві відбулося засідання експертів та громадських діячів, на якому обговорювалася альтернатива національної політики Донбасу після закінчення бойових дій. Політолог В. Карасьов проявив себе як прихильник українізації. Політтехнолог В. Бала заперечив українізацію, схилившись лише до патріотизму. Філософ і культуролог О. Панич наполіг на існуванні російського компоненту української ідентичності, що, на його думку, має зміцнити українську політичну націю і позбавити спекуляцій щодо охорони прав росіян в Україні [1]. Культурологи І. Магрицька, В. Скуратівський скептичні щодо українізації Донбасу через сильні позиції нового варіанту російського націоналізму [6, с. 64–65].

Пропонувалися і пропонуються різні бачення майбутнього Донбасу. Представники першого з них ведуть мову про єдину і неділиму Україну, складовою якої є Донбас, де мешкають переважно етнічні українці.

Другий табір сходиться на думці, що збереження територіальної цілісності держави – це аксіома відповідальної вітчизняної політики. А курс на

українізацію країни – зовсім не догма. Кожний регіон може розвиватися як хоче, маючи свою, бодай і несумісну з іншими регіонами, ідентичність. Іншими словами, якщо з Донбасом піти на компроміс, то зберегти єдність України вдасться, щоправда, не на етнокультурній основі, а на принципах громадянського суспільства та спільних економічних інтересів.

Представники іншого ідейного табору вважають, що в жодному разі не можна вести мову про відокремлення регіонів і відкидати принципи курсу на етнокультурну гомогенність країни, але реалізувати його потрібно не за допомогою розповідей про трипільські горщики і славетні козацькі часи, а з використанням усього арсеналу засобів модерної культури, включно із пропагандистськими комплексами. Разом із цим спецслужби мають нейтралізувати проросійську “п’яту колону” (як це було зроблено у Криму в середині 1990-х), а технократичним колам Сходу і Півдня повинна бути запропонована реальна перспектива стрімкого індустріального розвитку України на основі сучасних технологій [6, с. 51].

Для визначення політичного курсу слід звернути увагу на характерну Донбасу специфіку. У своїй шахтарсько-промисловій складовій – це край переселенців, де більшість становлять етнічні українці, які через низку причин не стали впливовою культурницькою силою (хоча дисидентський рух неможливо уявити без І. Дзюби, І. та Н. Світличних, М. Руденка, В. Стуса...).

У регіоні сформувалася й була законсервована (не в останню чергу внаслідок панування застарілих технологій) людська спільнота ранньоіндустріальної доби, проте з істотною відмінністю від європейських взірців. Радянська пропаганда змальовувала шахтарську та іншу тяжку фізичну працю як найзвитяжнішу та найпочеснішу. При тому шахтарська праця була й залишається здебільшого низькокваліфікованою, такою, що вимагає фізичної сили та витривалості, але не спеціальних знань та вмінь. Життєвий успіх у свідомості донбасцівців не є похідним ані від кваліфікації та освіти, ані від особистісних якостей. Цей принцип, до речі, характерний й для осіб, що швидко збагатилися через сприяння фортуни, знайшли і утримали “золоту жилу”, за що їм – хвала і шана. Дарма, що за цим було спустошення землі, забруднення атмосфери, жорстока експлуатація робітників, цілеспрямоване придушення української культури.

Донбас є більшою мірою, ніж будь-який інший регіон України, витвором “советської” політичної практики. Саме “советської”, а не радянської, оскільки в останній містився бодай якийсь фермент українськості. Наслідком цього стала масова денационалізація краю, що перетворює Донецьк та ряд інших міст на мононаціональні, мономовні населені пункти. Сучасники, незважаючи на зміну пріоритетів, й досі ставляться до мешканців інших регіонів з майже не прихованою зневагою [6, с. 42–43].

Трагедія незалежної України у тому, що домінуючою силою стала не національна, а територіальна еліта, представники якої зберігають всі звички традиційної номенклатури, такі, як: думай одне, кажи друге і зроби третє. Архаїчна для початку XXI ст.

соціальна структура та відповідні ментальні настанови більшості населення сприяли подальшій криміналізації Донбасу. “Советські” та “неосовєтські” соціальні міфи не стали предметом цілеспрямованої деструкції і реконструкції. Підписаний восени 2005 р. меморандум про порозуміння В. Ющенка з В. Януковичем, зірвав ініціативні спроби ідеологічної роботи. Більшість мешканців Донбасу відчули слабкість не тільки чинного на той час президента, а й усього “українського проекту”. Більшість жителів Донбасу поважає передусім силу і сповідує формулу: “Хто сильний, за тим і правда”.

Своєрідна донецька особність з елементом анархічної непокірливості й інстинктивного волелюбства як компенсації відсутнього громадянського суспільства укладалася історично і в різних формах нагадує про себе і почасти в нові часи. Слабкі прояви патріотизму, постійне цькування української меншини свідчить, що на Донбасі апріорі агресивно блокують розвиток українського національного світогляду. Мешканцям Донбасу Україна (тим більше США, Європа) чужа й нецікава, байдужа й неприйнятна. Населення легко піддається спотворенням вся і всіх російською пропагандою. Для Донбасу навіть помірковане українство є синонімом націоналізму, а відтак – нацизму. Водночас, у регіоні домінує не російська культура і російська ідентичність, а регіональна включно з “советською”. Національна ідентичність відсутня, бо вона формується на ґрунті спільноти вільних (чи таких, що прагнуть бути вільними) громадян. Бути в Україні росіянами, а в Росії українцями – це, здається, кредо мешканців регіону, насичене суперечністю і непокірливістю.

Проблема не у тому, що зусилля до культурно-освітньої українізації Сходу докладалися обмежено, а в тому, що їх докладали вкрай неправильно, що привело до неефективності та небезпеки для всієї країни [6, с. 48–53]. Проте бойові дії, які зараз тривають у регіоні, поміж іншого, свідчать, що цей регіон долучився до національної ідеї і залишатиметься складовою України.

Поширена у 2014 р., з ініціативи Президента РФ В. Путіна, кампанія по “захисту” росіян та російськомовного населення України від утисків української влади у мовному питанні, що, насправді, не знаходить масової підтримки населення. Навіть, в умовах нечуваної за масштабом і цинізмом пропаганди ЗМІ Росії, понад 70% російськомовного населення заперечують факт утисків їхніх прав. Зрештою про це свідчить статистика Донбасу щодо мізерної кількості україномовних навчальних закладів, видань, культурно-масових заходів тощо [12, с. 16].

Переконалий у відсутності масового чи системного характеру мовної дискримінації російськомовного населення південно-східної України і Криму соціолог О. Вишняк, який крім іншого зафіксував, що російськомовні українці не бажують вчити української мови [4, с. 51–61, 98–101, 141–143]. Парадокс полягає у тому, що найбільше людей, переконаних у порушенні в Україні прав російськомовних громадян, соціологи зафіксували саме в тих областях, де довгий час відбувається дискримінація україномовного населення, а русифікація триває всі роки незалежності. Так, на Донеччині таких виявилось 39,9%, на Луганщині –

29,5%. Такі результати пояснюються не тільки тривалою пропагандою російських ЗМІ, але й діяльністю українофобів [8, с. 27].

Без вирішення мовної проблеми важко сформувати національну самоідентифікацію, самовідновлення та самозростання у національно-культурному та демографічному вимірах. Відсутність в Україні національного інформаційного простору, нерозвиненість виробництва (книжкове, кінематографічне, телевізійне, комп'ютерне програмування тощо), неформальне використання російської мови в освіті, релігійному житті, законодавстві тощо формують зайві ризики [6, с. 85–86]. Такі результати пояснюються низкою причин. Останнє десятиріччя наповнене наполегливою політикою Росії у формуванні єдиного культурного, інформаційного і освітнього простору у рамках СНД [13, с. 35–47].

Професор В. Васютинський вважає, що функція держави полягає в тому, щоб забезпечувати бодай відносну справедливість для захисту прав україномовних громадян. Він зауважує, що наша держава в цій сфері або діє дуже тенденційно, або ж зовсім ігнорує цю проблему. Тому спостерігається дві суперечливі тенденції. Хоча внаслідок тривалої русифікації кожне наступне покоління є дедалі більш російськомовним, в суспільстві посилюється патріотизм, зростає прихильність до незалежності, прийняття української мови і культури. Водночас, за припущенням В. Васютинського, відбудеться зростання частки етнічних українців і зменшення питомої ваги тих, хто визнає українську мову рідною. Масовий російськомовний український патріотизм як позитивне так і проблемне явище, що спричинить мовну боротьбу. Зрусифікованим поколіннями громадянам нині психологічно важко поновлювати любов до української мови, яку вони привчилися не любити, а через десятиліття це стане вкрай неможливим [7]. Але, соціологічні дослідження доводять, що в усіх без винятку регіонах більшість населення дотримується думки, що їхнім нащадкам потрібно вивчати українську мову [8, с. 28]. Сьогодні українська мова та культура є близькою для 95% населення України (для 71% вона є дуже близькою), тоді як з російською мовою і культурою відчувають близькість 67% (для 29% вона є дуже близькою) [14].

Незважаючи на систематичну спекуляцію мовним питанням, в Україні ніколи не було випадків громадських заворушень і порушень громадянського миру на міжнаціональному культурному ґрунті. Як свідчать соціологічні опитування, предметом першочергової уваги більшості громадян є насамперед особиста безпека, медичне обслуговування, незадовільний стан забезпечення соціальних, економічних та екологічних прав [3, с. 23–25]. Головними чинниками, що можуть роз'єднати українців, були визнані корупційність влади (29%), дії олігархів (29%), дії Росії на роз'єднання України (25% (Донбас–7%)), маніпуляція інформацією через ЗМІ (24%), розділення українців методом політичної агітації (20%). Найменш можуть вплинути на роз'єднання України, на думку населення, протести на “Свромайдахах” (6%), дії країн Заходу (9%), ріст радикалізму і націоналізму в Україні

(9% (Донбас–30%)), утиски за мовною ознакою (10%). Певні в тому, що “в Україні немає роз'єднання, даний факт намагаються нав'язати”, 9% і лише 2% вважають, що “Україна ніколи не була єдиною і об'єднати її неможливо”.

23% мешканців Донбасу звинувачує у роз'єднанні регіонів дії країн Заходу, а 20% – прагнення певної частини українців до інтеграції з ЄС. Впевненість у необхідності державної політики примирення відчувають необхідність 63% громадян регіону. Розглядаючи державну та культурну ідентифікацію, українську державу вважають своєю 88% мешканців Донбасу (49% – дуже близькою) [14]. Все це свідчить, що українізація є альтернативною політикою.

Культурні, ментальні, історичні настанови і цінності виступають наразі первинними щодо мови, бо мова це не тільки засіб комунікації, а й засіб національно-політичної маніфестації [6, с. 163], самоідентифікації особистості або свідомого дистанціювання від неприйнятних для індивіда цінностей, норм, пріоритетів. Оптимізація впливу мови на процес формування і становлення ідентичності особистості може бути досягнена за умов збалансованої мовної політики держави у сфері масової культури тощо [9, с. 6–8].

Важко не погодитися з М. Ларченко, яка зазначила, що національна ідея має уособлювати надетнічну систему цінностей і об'єднувати навіть ті нації, що складаються з конфліктуючих соціальних сил та етнічних груп [11]. Безумовно, вкрай необхідною є ідеологічна робота по обґрунтуванню цінності соборності та неминучості розпаду СРСР [6, с. 33]. Державі необхідні прагнення до розриву із “советським” мисленням, з “советською” звичкою до всезагального державного патерналізму, вміння творчо застосовувати світові здобутки до розв'язання українських проблем, певні моральність, правила спілкування в елітарному співтоваристві (“внутрішній” етос), відкритість суспільству (“зовнішній” етос), пасіонарність (більша, порівняно з іншими суб'єктами – як індивідуальними, так і колективними, – міра життєвої енергії, яка проявляє себе в соціальній, політичній, культурній та інших сферах діяльності).

Українізація обов'язково потребує руйнації національною елітою ідеологічної замкненості певних соціальних груп, посередництвом професійної культури [6, с. 185; 7]. Необхідно позбутися етнічних комплексів. Українці в Україні не є культурно-національною меншиною, яка вимагає для себе преференцій. Українська культура виступає чинником самореалізації українця, як індивіда, а тому – розвитку демократії. Слід уникати розмежувань (між містом і селом, між регіонами країни, між соціальними верствами тощо), не допускати “метисації” української культури з російською. Йдеться про те, щоб бути “такими, як усі” в Європі, а це означає бути неповторними, ні на кого не схожими у світовій культурі [6, с. 166–167, 195].

Революційні перетворення у культурі мають базуватися на відвертості між митцями і споживачами. Не слід розгублювати відчуття толерантності й мудрості, яке є українською головною перевагою перед російським свавіллям. Українці мають об'єднуватися навколо боротьби за щось, а не проти чогось, як це

роблять у Росії [2, с. 19]. Поширюючи українську мову, культуру, звичаї та традиції слід унеможливити дискримінацію національних меншин, які такі потрібно інтегрувати в українське суспільство.

Перехідною ланкою цього процесу є посилення гуманітарної складової внутрішньої політики України, запровадження цілісної системи гуманітарних технологій для формування й підтримки почуття колективної самоповаги громадян України до себе і держави, відновлення історичної пам'яті українців через посилення державної підтримки свят, символів, звичаїв, традицій, які є важливою базою для конституювання спільної ідентичності. Сучасна наука (яка спроможна формувати адекватні знання, що доволі повно відображають об'єктивні процеси і зв'язки навколишнього світу) має стати важливим джерелом світоглядної інформації. Особливу роль тут має відіграти українознавство.

Належна увага має відводитися розробці сучасної доктрини інформаційної безпеки України, яка має містити націоналізацію інформаційного простору, професійне спростування антиукраїнської пропаганди, припинення процесів лінгво-етнічної міксації в українських ЗМІ, використання панівними партіями й фінансово-політичними групами потужного ресурсу ЗМІ, забезпечивши громадян України від деструктивного впливу ангажованих ЗМІ, трансляції відеопродукції з антиукраїнським змістом тощо [5, с. 65–66].

Більшість населення нічого не знає про існування програм спрямованих на об'єднання України, (56%), причому найбільше нічого не знають про існування таких програм на Донбасі (74%) [14].

Але, щоб розгорнути політику Українізації, окрім інформування населення, потрібна наполеглива взаємодія державної політики з громадською ініціативою (створення музею української пропаганди, так звані Ленінопади, масові дискусії тощо), належна увага української влади до розвитку української освіти і культури, до подолання різних соціально-психологічних комплексів, шляхом залучення громадян до державних справ тощо. Не українська національна ідея, а її відсутність сприятиме деконсолідації суспільства, що є для російської влади вже традиційно-історичним бажаним процесом з метою розширення власного державного простору.

Перехідний етап інтеграції російськомовної громади до сучасного українського суспільства, має бути поступовим але, що найважливіше, виваженим і різностороннім. Питання українізації є не просто засобом поширення української культури – це фактор національної безпеки України та єдності нації. Діяльність українофобів суперечить законодавству та національним інтересам України, тому має присікатися [3, с. 23–25]. Кланово-олігархічний капіталізм повинен не гальмувати українізацію, а сприяти її розвитку і впровадженню [6, с. 33]. Коли ошукані мешканці Донбасу дізнаються правду і почнуть шукати справедливість, з'явиться слухна нагода до позитивних змін. Зважаючи на історичний поступ, політика українізації Донбасу протягом 1923–1933 рр. викликала інтерес у громадськості. Цьому завадила лише викривлена російська пропаганда, яка

супроводжувалася репресіями. Але боротьба з проявами українізації затягнулася на десятиліття [6, с. 61]. Тому шанси на пробудження історичної пам'яті наявні.

Отже, з огляду на російську культурно-мовну експансію і поширення сепаратистських настроїв, що охопили Донбас, слід забезпечити українську культуру. Тому українська державна влада має розробити низку дієвих заходів по гальмуванню політики русифікації, надійним опонентом якій слугує політика українізації. Подвійна ідентифікація не можлива, оскільки російська має прояви боротьби за гегемонію. Соціологічні дослідження свідчать, що українізація населення Донбасу ще можлива. Вона містить у собі єдину національну ідею, яка має розвиватися й наповнюватися новим змістом аби Україна мала змогу розвивати демократичний лад і потрапити до Європейського союзу. Для цього державній владі необхідно проводити активну мовну політику спрямовану на розширення мовного простору, активізувати діяльність високопрофесійних працівників культури і освіти, ліквідувати “советську” ідеологію, не допускати “метисації” української культури з російською, організувати взаємодію між різними соціальними групами, уникати дискримінації культури національних меншин та вжити інших заходів, що сприяють національним інтересам. Все це впливатиме на процес консолідації української політичної нації, а також буде реальним інструментарієм до формування умов національної інформаційної безпеки, що вкрай є необхідним для об'єктивного розвитку нашої держави. Водночас, прагнення мешканців Донбасу долучитися до українізації здатне сприяти її стрімкому розвитку в інших регіонах України.

Список використаних джерел

1. Барановский А. Многоукладность или украинизация: какое будущее у Донбасса? [Електронний ресурс]: стаття. – Електронн. дан. (1 файл). – 21.08.2014. – Режим доступу: <http://delo.ua/ukraine/mnogoukladnost-ili-ukrainizaciya-kakoe-buduschee-u-donbassa-245089/> © delo.ua. – Назва з екрана.
2. Буткевич Б. Павло Гудімов: “Ми не можемо вподібнюватися Росії” / Б. Буткевич. – Український тиждень. – 2014. – №12 (332) 21–27 березня. – С. 18–19.
3. Василенко В. Компромісна поступка чи замах на конституційний лад / В. Василенко. – Український тиждень. – 2014. – №19 (339) 8–15 травня. – С. 22–25.
4. Вишняк О. Мовна ситуація та статус мов в Україні: динаміка, проблеми, перспективи (соціологічний аналіз) / О. Вишняк. – К.: Інститут соціології НАН України, 2009. – 176 с.
5. Воропаєва Т. Формування спільної ідентичності громадян України в контексті інформаційної безпеки / Т. Воропаєва // Культурологічна думка: щорічник наукових праць. – К.: Інститут культурології Національної академії мистецтв України, 2011. – №3. – С. 58–66.
6. Грабовський С. Україна – не Африка? “Білі негри” у пошуках самих себе / С. Грабовський. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 217 с.
7. Кириченко І. Російськомовна спільнота: українізація наявна чи уявна? [Електронний ресурс] / І. Кириченко. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/socium/rosiyskomovna-spilnota-ukrayinizaciya-payavna-chi-uyavna_.html
8. Крамар О. Міф про російськомовні регіони / О. Крамар. – Український тиждень. – 2014. – №19 (339) 8–15 травня. – С. 26–29.
9. Кургузов А. О. Мова як засіб соціокультурної самоідентифікації особистості: автореф. дис. ... канд. філос. наук: спец. 09.00.03 “Соціальна філософія та філософія історії” / А. О. Кургузов. – Запоріжжя, 2004. – 16 с.
10. Лосев І. Українізація: жахалка чи категоричний імператив? / І. Лосев // Український тиждень. – 2014. – №19 (339) 8–15 травня. – С. 30–32.

11. Ларченко М. Національна ідея як засіб гармонізації міжетнічних взаємин [Електронний ресурс] / М. Ларченко. – Режим доступу: [http://visnyk-ppsp.kpi.ua/uk/2010-1/10%20-%201\(5\)%20-%203.pdf](http://visnyk-ppsp.kpi.ua/uk/2010-1/10%20-%201(5)%20-%203.pdf).

12. Панченко В. Статусні ігри / В. Панченко. – Український тиждень. – 2014. – №19 (339) 8–15 травня. – С. 16–17.

13. Україна та проект “Русского мира”: аналіт. доп. / С. І. Здіорук, В. М. Яблонський, В. В. Токман [та ін.]; за ред. В. М. Яблонського, С. І. Здіорука. – К.: НІСД, 2014. – 80 с.

14. Що об'єднує та роз'єднує українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/sho-obednuje-ta-rozednuje-ukrainciv.htm>

References

1. Baranovskij A. Mnogoukladnost' ili ukrainizacija: kakoe budushhee u Donbassa? [Elektronnyj resurs]: statija. – Elektoron. dan. (1 fajl). – 21.08.2014. – Rezhym dostupu: <http://delo.ua/ukraine/mnogoukladnost-ili-ukrainizacija-kakoe-budushchee-u-donbassa-245089/> © delo.ua. – Nazva z ekrana.

2. Butkevych B. Pavlo Gudimov: “My ne mozheмо vpidibnjuvatysja Rosii” / B. Butkevych. – Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2014. – №12 (332) 21–27 березня. – С. 18–19.

3. Vasylenko V. Kompromisna postupka chy zamah na konstytucijnyj lad / V. Vasylenko. – Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2014. – №19 (339) 8–15 travnja. – С. 22–25.

4. Vyshnjak O. Movna situacija ta status mov v Ukrai'ni: dynamika, problemy, perspektivy (sociologichnyj analiz) / O. Vyshnjak. – К.: Instytut sociologii' NAN Ukrai'ny, 2009. – 176 s.

5. Voropajeva T. Formuvannja spil'noi' identychnosti gromadjan Ukrai'ny v konteksti informacijnoi' bezpeky / T. Voropajeva // Kul'turologichna dumka: shhoričnyk naukovykh prac'. – К.: Instytut kul'turologii' Nacional'noi' akademii' mystectv Ukrai'ny, 2011. – №3. – С. 58–66.

6. Grabov's'kyj S. Ukrai'na – ne Afryka? “Bili negry” u poshukah samykh sebe / S. Grabov's'kyj. – Nizhyn: Vydavec' PP Lysenko M. M., 2012. – 217 s.

7. Kyrychenko I. Rosijs'komovna spil'nota: ukrai'nizacija najavna chy ujavna? [Elektronnyj resurs] / I. Kyrychenko. – Rezhym dostupu: http://gazeta.dt.ua/socium/rosijskomovna-spilnota-ukrayinizacija-nayavna-chi-uyavna-_html

8. Kramar O. Mif pro rosijs'komovni regiony / O. Kramar. – Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2014. – №19 (339) 8–15 travnja. – С. 26–29.

9. Kurguzov A. O. Mova jak zasib sociokul'turnoi' samoidentyfikacii' osobystosti: dyf. ... kand. filos. nauk: spec. 09.00.03 “Social'na filosofija ta filosofija istorii” / A. O. Kurguzov. – Zaporizhzhja, 2004. – 16 s.

10. Losjev I. Ukrai'nizacija: zhahalka chy kategorychnyj imperatyv? / I. Losjev // Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2014. – №19 (339) 8–15 travnja. – С. 30–32.

11. Larchenko M. Nacional'na ideja jak zasib garmonizacii' mizhetnichnykh vzajemyn [Elektronnyj resurs] / M. Larchenko. – Rezhym dostupu: [http://visnyk-ppsp.kpi.ua/uk/2010-1/10%20-%201\(5\)%20-%203.pdf](http://visnyk-ppsp.kpi.ua/uk/2010-1/10%20-%201(5)%20-%203.pdf).

12. Panchenko V. Statusni igry / V. Panchenko. – Ukrai'ns'kyj tyzhden'. – 2014. – №19 (339) 8–15 travnja. – С. 16–17.

13. Ukrai'na ta projekt “Russkogo myra”: analit. dop. / С. І. Здіорук, В. М. Яблонський, В. В. Токман [та ін.]; за ред. В. М. Яблонського, С. І. Здіорука. – К.: НІСД, 2014. – 80 с.

14. Shho ob'jednuje ta roz'jednuje ukrai'nciv [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/sho-obednuje-ta-rozednuje-ukrainciv.htm>

Krasnoseletskij D. P., PhD in history, associate professor Khmelnytsky humanitarian and pedagogical academy (Ukraine, Khmelnytsky), GOLDEN_24@ukr.net

The phenomenon of ukrainization the habitants of Donbas as factor of national consolidation the Ukrainian society

In the article the question of genesis, modern state and prospects of realization of ukrainization is reflected between the habitants of Donbas. This region is the dominant of political and economic life of all Ukrainian state. Double authentication in him of citizens is not possible, as the Russian has displays of fight for hegemony. Ukrainization of habitants of Donbas is able to resist to Russianeization and influence on rolling up of these processes. For this purpose state power must use the row of measures that assist national interests of Ukraine. The citizens of Ukraine must feel self-esteem to itself and states. All of it is the basis of research elements. The scientific article is built with the use of methods of design, induction and deduction, conflict-discursive analysis sources of that are in a dialectical method.

In the conditions of ukrainization perceptibly influences on the processes of consolidation in our society, and also serves as a tool to forming of terms of national informative safety that extremely is a necessity for objective development our of our

state. Aspiration of habitants of Donbas to become familiar with ukrainization is able to promote her to swift development in other regions of Ukraine.

Keywords: ukrainization, language question, Ukrainian language, culture, identity, Donbas, Ukraine.

Красноселецкий Д. П., кандидат исторических наук, доцент кафедры общественных дисциплин, Хмельницкая гуманитарно-педагогическая академия (Украина, Хмельницкий), GOLDEN_24@ukr.net

Феномен украинизации жителей Донбасса как фактор национальной консолидации украинского общества

Отражен вопрос генезиса, современного состояния и перспектив проведения украинизации среди жителей Донбасса. Этот регион является доминантой политической и экономической жизни всего Украинского государства. Двойная идентификация в нем граждан не возможна, поскольку русская имеет проявления борьбы за гегемонию. Украинизация жителей Донбасса способна противостоять русификации и повлиять на свертывание этих процессов. Для этого государственная власть должна употребить ряд мероприятий, которые способствуют национальным интересам Украины. Граждане Украины должны почувствовать самоуважение к себе и государству. Все это лежит в основе элементов исследования. Научная статья построена с использованием методов моделирования, индукции и дедукции, конфликтно-дискурсивного анализа, истоки которого находятся в диалектическом методе.

Констатировано, что украинизация оцутимо влияет на процессы консолидации в нашем обществе, а также служит инструментарием формирования условий национальной информационной безопасности, которая является крайне необходимой для объективного развития нашего государства. Стремление жителей Донбасса приобщиться к украинизации способно способствовать ее стремительному развитию в других регионах Украины.

Ключевые слова: украинизация, языковой вопрос, украинский язык, культура, идентичность, Донбасс, Украина.

* * *

УДК 316.647.5(470.51)

Asgarova Z.

PhD, Ass. Prof., Department of Social Sciences, Azerbaijan University of Architecture and Construction, (Azerbaijan,Baku), zaminacahan2012@gmail.com

THE IDEOLOGY OF AZERBAIJANISM IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

The article studies Azerbaijanism, a notion characterizing Azerbaijan's national ideology in the context of globalization. It presents Azerbaijanism as the ideational basis of Azerbaijan's integration to the world community. Here the national state ideology in Azerbaijan is analyzed as a system of values relying on the Constitutional bases, shaping individuals' citizenship, patriotism, loyalty and civil responsibility, serving Azerbaijan's independence, its development as a legal and democratic state and the maintenance of its national security. Thus, one can conclude that the idea of Azerbaijanism is an ideology evolved against the bellicose nationalism and chauvinism, along with protecting the independence of Azerbaijan and providing the democratic development. The idea of Azerbaijanism stems not from nationalism, but from the value of citizenship. This idea is aimed at shaping a system of values laying foundations for the unification of the multinational Azerbaijani people and its democratic development. The idea of Azerbaijanism uniting the multinational Azerbaijani people promotes the maintenance of independence, democratic development and formation of a legal, social state. National leader HeydarAliyev said in his speech at the Parliament of Azerbaijan on 15 June 1993, “Irrespective of his/her nationality, religion, political identity, every citizen in the territory of Azerbaijan should enjoy an identical right. If we succeed its actual realization, we can provide the unification of all the peoples, all the nations in the Republic of Azerbaijan”.

Keywords: Azerbaijanism, civil society, national ideology, rights and freedoms, active citizenship.

(стаття друкується мовою оригіналу)

The term *Azerbaijanism* is a relatively new term in social sciences. Nevertheless, in recent years scholars and researchers, public figures and writers have devoted a number of valuable articles, monographs and textbooks to the topic and interpreted the bases, essence and conceptual aspects of Azerbaijanism. Academician RamizMehdiyev notes that “Azerbaijanism has emerged as the verbalization of the idea of really uniting all the ethnic groups and nationalities in the country on the bases of the national